

**Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет
Художньо-педагогічний факультет
Кафедра образотворчого та декоративно-прикладного
мистецтва**

Тези III Всеукраїнської науково-практичної конференції

**УКРАЇНСЬКИЙ ТА ЄВРОПЕЙСЬКИЙ МИСТЕЦЬКІ
ПРОСТОРИ:
ІСТОРИЯ, ТЕОРІЯ, ПРАКТИКА**

Український та європейський мистецькі простори: історія, теорія, практика: Тези III Всеукраїнської науково-практичної конференції / упоряд. О. А. Сташук, Л. В. Крайлюк. – Рівне: РДГУ, 2019. 220 с.

Упорядники:

Сташук О. А., кандидат педагогічних наук, професор кафедри образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва РДГУ;

Крайлюк Л. В., кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва РДГУ

До збірника увійшли матеріали наукових пошуків у галузі мистецтвознавства, музеєзнавства і культурології, мистецької педагогіки та практики дослідників Києва, Полтави, Жешува (Польща), Нового Сончу (Польща), Харкова, Івано-Франківська, Острога, Запоріжжя, Рівного.

**ОБРАЗОТВОРЧЕ МИСТЕЦТВО, ДЕКОРАТИВНЕ
МИСТЕЦТВО, ДИЗАЙН**

1. **Стоколос Надія**, доктор історичних наук, професор кафедри культурології та філософії Національного університету «Острозька академія», **Шеретюк Руслана**, доктор історичних наук, професор кафедри образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва Рівненського державного гуманітарного університету – *Набутки садово-паркового мистецтва Волині крізь призму діяльності Вацлава Борейка (перша половина XIX ст.)*.
2. **Ямборко Ольга**, кандидат мистецтвознавства, доцент ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника». – *Образотворчий стиль килимів Олександра Саєнка 1920-х років*.
3. **Істоміна Галина**, кандидат мистецтвознавства, науковий співробітник Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАНУ. – *Сучасне професійне і народне мистецтво кераміки в Україні кінця XX – початку XXI століть: глобалізаційні впливи*.
4. **Крайлюк Любов**, кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва Рівненського державного гуманітарного університету – *Ремінісценції традиційної монументальної пластики в проєктній графіці Ніла Хасевича*.
5. **Саєнко Тетяна**, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри образотворчого мистецтва Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка. – *Народний костюм у творчості художників сучасності*.
6. **Маслова Світлана**, старший викладач Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка. – *Ф. Гундертвассер. Поєднання художньої творчості з архітектурною практикою*.
7. **Локшук Ірина**, старший викладач кафедри образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва Рівненського державного гуманітарного університету. – *Західне Полісся: тканини майстрів с. Велимче Ратнівського району*.
8. **Перетяцько Іван**, магістрант кафедри образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва Рівненського державного гуманітарного університету. – *Філософські основи творчості Густава Клімта (на прикладі «Університетських картин»)*.
9. **Підцерковна Ярослава**, старший викладач кафедри образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва Рівненського державного гуманітарного університету. – *Дерев'яні дитячі меблі тимчасового користування в інтер'єрі поліської хати*.

10. **Чернієнко Віра**, старший викладач кафедри образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва Рівненського державного гуманітарного університету. – *Симпозіум як форма інтеграційних впливів на мистецькі процеси.*
11. **Болкун Наталія**, магістрантка кафедри образотворчого мистецтва Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка. – *Творчість кременчуцького художника Дмитра Короля в контексті традиційної витинанки.*
12. **Дибач Ірина**, магістрантка кафедри образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва Рівненського державного гуманітарного університету – *Взаємозв'язок людини і природи через призму мистецтва.*
13. **Усенко Олена**, магістрантка кафедри образотворчого мистецтва Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка. – *Традиції вишивки на Полтавщині.*
14. **Павлюк Дарина**, магістрантка кафедри образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва Рівненського державного гуманітарного університету. – *Мистецькі погляди на проблему еміграції молоді.*
15. **Галушко Яна**, магістрантка кафедри образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва Рівненського державного гуманітарного університету – *Дивосвіт казкових образів Марії Приймаченко в культурному просторі сучасності.*
16. **Яремчук Дарина**, магістрантка кафедри образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва Рівненського державного гуманітарного університету – *Естетизм як стильова домнанта імпресіонізму.*
17. **Клімова Катерина-Алісія**, магістрантка кафедри образотворчого мистецтва Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка – *Графічний портрет у творчості полтавського художника Миколи Підгорного.*
18. **Лаврук Ольга**, магістрантка кафедри образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва Рівненського державного гуманітарного університету – *Тематика бджільництва у філателії пострадянських країн: історичні аспекти.*
19. **Шепілов Олександр**, магістрант кафедри образотворчого мистецтва Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка – *Місце живописного натюрморту в інтер'єрі.*
20. **Давидюк Надія**, магістрантка кафедри образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва Рівненського державного гуманітарного університету – *Функціональне призначення батику в країнах Стародавнього Сходу.*
21. **Усик Олена**, магістрантка кафедри культурології і музеєзнавства Рівненського державного гуманітарного університету – *Народний одяг у системі цінностей української культури.*

22. **Карповець Віта**, магістрантка кафедри образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва Рівненського державного гуманітарного університету – *Інтерпретація творчості Ліни Костенко в українському мистецтві*.
23. **Гаврилюк Василина**, магістрантка кафедри образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва Рівненського державного гуманітарного університету – *Філософія буття та її художні інтерпретації у вічзнятному декоративно-прикладному мистецтві*.
24. **Філімонова Дарина**, магістрантка кафедри образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва Рівненського державного гуманітарного університету – *Фотомистецтво Рівненщини: персоналії сьогодення*.
25. **Поздняковська Ольга**, магістрантка кафедри образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва Рівненського державного гуманітарного університету – *Двері як один зі стилеутворюючих елементів інтер'єру*.
26. **Молдаванцев Владислав**, магістрант кафедри образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва Рівненського державного гуманітарного університету – *Сучасні підходи до komponування християнських храмових споруд в Україні*.
27. **Сучкова Катерина**, магістрантка кафедри образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва Рівненського державного гуманітарного університету. – *Сюрреалістичне мистецтво Рене Магрітта як джерело творчих інспірацій*

ХОРЕОГРАФІЧНЕ, ТЕАТРАЛЬНЕ ТА МУЗИЧНЕ МИСТЕЦТВО

1. **Швидків Галина**, Заслужений працівник культури України, доцент кафедри пісенно-хорової практики та постановки голосу Рівненського державного гуманітарного університету. – *Взаємозв'язок педагогічних принципів видатних фундатора львівської вокальної школи Валерія Висотського та видатного педагога Олени Муравйової*.
2. **Маркевич Лариса**, старший викладач кафедри хореографії Рівненського державного гуманітарного університету – *Модернізація української балетної вистави в 60-80 рр. як переінтонування сфери мислення балетмейстерів*.
3. **Кучина Наталія**, кандидат наук з соціальних комунікацій, доцент кафедри культурології і музеєзнавства Рівненського державного гуманітарного університету – *Музичні фестивалі Рівненщини*.
4. **Легка Ілона**, старший викладач кафедри хореографії Рівненського державного гуманітарного університету – *Сучасні вимоги до методики викладання сценічного танцю в закладах освіти*.

5. **Самохвалова Алла**, старший викладач кафедри хореографії Рівненського державного гуманітарного університету – *Соціальні танці – радість, що дарує українська народна культура.*
6. **Панасюк Анастасія**, магістрантка кафедри образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва Рівненського державного гуманітарного університету. – *Макс Ріхтер та Ніко М'юлі: паралелі творчості.*
7. **Сімакова Світлана**, магістрантка Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди – *Історико-культурні умови формування художнього образу в музичному мистецтві доби класицизму.*
8. **Залевська Вікторія**, магістрантка кафедри образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва Рівненського державного гуманітарного університету. – *Творчість поета-пісняра Петра Фатенка.*

МИСТЕЦЬКА ОСВІТА І КУЛЬТУРНО-МИСТЕЦЬКЕ СЕРЕДОВИЩЕ

1. **Bugajska-Bigos Iwona**, dr hab. Państwowej Wyższej Szkoły w Nowym Sączu (Polska), **Anna Steliga**, dr Wydziału Sztuki Uniwersytetu Rzeszowskiego (Polska). – *Sztuki plastyczne w edukacji – nowe oblicza i wyzwania.*
2. **Сташук Олександр**, кандидат педагогічних наук, професор кафедри образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва Рівненського державного гуманітарного університету. – *Тональне вирішення академічного рисунку в контексті сучасної мистецької освіти.*
3. **Steliga Anna**, dr Wydziału Sztuki Uniwersytetu Rzeszowskiego (Polska), **Bugajska-Bigos Iwona**, dr hab. Państwowej Wyższej Szkoły w Nowym Sączu (Polska). – *Sztuki plastyczne jako forma wspierania rozwoju dzieci i młodzieży.*
4. **Власюк Олена**, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва Рівненського державного гуманітарного університету. – *Формування художнього досвіду студентів засобами декоративно-прикладного мистецтва.*
5. **Ганжа Микола**, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва Рівненського державного гуманітарного університету – *Використання навчально-виховних властивостей мистецтва дизайну – виклик сьогодення в освітньому середовищі.*
6. **Чернюшок Ольга**, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва Рівненського

- державного гуманітарного університету – *Розвиток креативного мислення у підготовці майбутніх художників-педагогів.*
7. Глушук Оксана, старший викладач кафедри культурології та музеєзнавства Рівненського державного гуманітарного університету – *Мистецько-освітній потенціал креативних просторів у міському середовищі*
 8. Кулінка Ірина, магістрантка кафедри культурології і музеєзнавства Рівненського державного гуманітарного університету – *Культурно-мистецькі проєкти в культурно-дозвілєвій практиці Рівненського обласного краєзнавчого музею.*
 9. Ковтун Анна, магістрантка кафедри образотворчого мистецтва Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка – *Педагогічний потенціал квілінгу.*
 10. Рудописов Євген, магістр, вчитель образотворчого мистецтва дитячої школи мистецтв №1 (м. Запоріжжя) – *Особливості вивчення парадного портрета в загальноосвітній школі.*
 11. Єфимець Людмила, магістрантка кафедри культурології і музеєзнавства Рівненського державного гуманітарного університету – *Туристична сфера України як сегмент культурної політики держави: історія та історіографія проблеми*

традиційного та універсального, гармонізації унікально-універсальних пропорцій храму.

Слід зазначити, що адаптація людини в умовах глобалізованого суспільства, яка зазнає все більших психологічних стресів, можлива через компенсацію спокою, віри, розради в храмі. Така компенсація можлива за умов гармонійного, естетично осмисленого поєднання в архітектурі храму новаторства і традицій.

Список використаних джерел:

1. Жук Р. Ритмічні особливості української церковної архітектури / *Пам'ятки України*. 1991. № 4. С. 39.

Сучкова Катерина
магістрантка кафедри образотворчого
та декоративно-прикладного мистецтва
Рівненський державний гуманітарний університет

СЮРРЕАЛІСТИЧНЕ МИСТЕЦТВО РЕНЕ МАГРІТТА ЯК ДЖЕРЕЛО ТВОРЧИХ ІНСПРАЦІЙ

Сюрреалізм (фр. *surrealisme* – «надреалізм») – напрям у мистецтві ХХ ст., котрому властиві звернення до підсвідомих образів, звільнення від панування раціонального мислення, використання оптичних ілюзій та парадоксальне поєднання форм. Сформувався сюрреалізм після Першої світової війни у Франції в 1920-ті роки та активно розвивався до початку Другої світової війни.

Сюрреалізм виник в середовищі французьких дадаїстів, які відображали своїм мистецтвом відчуття абсурдності світу, розчарування в цінностях та ідеалах, що панували до Першої світової війни, проте, не змогли її відвернути і навіть посприяли їй. Засновником сюрреалізму вважається французький письменник Андре Бретон (фр. *André Breton*), що в 1924 р. створив «Маніфест сюрреалізму». Проте виразні сюрреалістичні риси вперше прослідковуються в художника Джорджо де Кіріко ще до 1917 р. Твердження фрейдизму, що підсвідомі образи й процеси, а не раціональне мислення, визначають поведінку

людини, зумовило звернення сюрреалістів до «сну наяву», змінених станів свідомості, вдавання до автоматичного письма. «Маніфест сюрреалізму» закликав звільнити людське «Я» від обмежень матеріалізму й логіки, що перетворюють людину на механізм, чим створити нове, більш правдиве мистецтво, та запобігти майбутнім суспільним потрясінням [3].

В сюрреалістичному живописі швидко виділилося два напрями: з вільними, часто абстрактними формами (художники Макс Ернст, Андре Массон, Жуан Міро), та з візуально правдоподібним формами, які проте відтворюють ірреальні, абсурдні образи (митці Сальвадор Далі, Рене Магрітт, Поль Дельво). В 1932 р. до сюрреалістів приєдналася художниця і скульпторка Мерет Оппенгейм, а згодом і художниця Фріда Кало.

Сюрреалізм дав поштовх до виникнення і розвитку магічного реалізму, фантастичного реалізму, поп-арту. Йому завдячують виникненням також гепенінг та перформанс. У 1960-х і 1970-х роках виникає так званий неосюрреалізм, що включає візуальні елементи, подібні або запозичені з сюрреалізму. Неосюрреалізм близький до магічного реалізму, фантастичного та візіонерського мистецтва.

Сюрреалізм заперечує прийнятні суспільні форми сучасного життя, технічної цивілізації, культури, моральних засад, під впливом Зигмунда Фрейда пропагує психічний анархізм, автоматизм вислову, звільнення від контролю розуму, спонтанність підсвідомості. Митцю-сюрреалісту слід спиратися на досвід несвідомого вираження духу – сни, галюцинації, марення, інтуїцію, аби проникнути по той бік свідомості, досягнути нескінченне й вічне. Прийоми сюрреалізму (зображення надреального, містичні мотиви, елементи фантастики, жахи, спотворене людське тіло) використовуються в «театрі абсурду» [1, 37].

Яскраво відображений сюрреалізм у творчості Рене Магрітта (1898 – 1967). Живописна манера Рене Магрітта навмисно безособова, суха, виявляє парадоксальну здатність до правдоподібного зображення немислимої, неможливої реальності. Серія робіт кінця 1920 – початку 1930-х років, в яких елементарна картинка, що імітує ілюстрації до абетки, супроводжується суперечним йому

написом, демонструє умовно-знаковий характер візуального образу («Порожня маска», 1926; «Віроломство образів», 1928–1929; «Ключ до сновидінь», 1930).

У картинах Маґрітта об'єкти, морфологічно подібні, але відносяться до різних класів, обмінюються якостями або зливаються у гібриди («Компаньйони страху», 1942; «Пояснення», 1954). Нічний пейзаж мерехтить під куполом денного неба («Царство світла», 1954). У правильно побудованій перспективі виникають парадоксальні перетинання, що зрівнюють тверді тіла і просторові проміжки між ними («Достовірність пробілу», 1965). Розкриваючи проблематичність зорового сприйняття і ілюзорного зображення, Рене Маґрітт вдався до символів дзеркала, очей, вікна, сцени і завіси, картини в картині («Фальшиве дзеркало», 1935; «Неприпустиме відтворення», 1937; «Доля людська», 1933; «Ключ до полів», 1936; «Прогулянка Евкліда», 1955; «Чудовий світ», 1962). У грі відбиттів, у зіставленні образів «зовнішніх» і «внутрішніх», явних і прихованих проявився спеціальний інтерес художника до гносеологічних і психологічних проблем. Багато його робіт насичені літературними алюзіями і філософськими метафорами («Велетка», 1929–1930; «Володіння Арнхейма», 1938; «Хвала діалектиці», 1936; «Канікули Гегеля», 1958).

Найвідомішою та найвизначнішою картиною Рене вважається «Син Людський», написана в 1964 р. Маґрітт створив два фрескові цикли: «Зачароване царство» для казино у Кнокке-ле-Зут (1953) і «Неосвічена фея» для Палацу мистецтв у Шарлеруа (1957). У цих монументальних композиціях повторюються мотиви його станкових творів. У скульптурі Маґрітт дублював образи свого живопису, продовжуючи розвивати тему співвідношення ментальної і матеріальної реальностей («Цілитель», 1967; «Мона Ліза», 1967) [2].

Для сюрреалізму в тім виді, як його сповідав, наприклад, Сальвадор Далі, немає ні політики, ні інтимного життя, ні естетики, ні історії, ні техніки і нічого іншого. Є тільки Сюрреалістична Творчість, що перетворює в щось нове все те, до чого вона доторкається [5, 10].

Як нова течія ХХ ст., сюрреалізм відображав у мистецтві широту світобачення художника, неординарність підходу до розкриття подій, та впливав

на подальший культурний розвиток суспільства. З українських митців риси сюрреалізму притаманні для творів Михайла Андрієнка, скульптури пізнього Олександра Архипенка, фотосвітлин Лариси Звездочотової, інсталяцій митців Таї Галаган, Іллі Чичкана, Василя Рябченка, Дар'ї Шевцової, Сергія Браткова.

Список використаних джерел:

1. Пикон Г. Сюрреализм 1919-1939 гг. Paris: Booking International, 1995. 222 с.
2. Современный сюрреализм: 5 художников, которые пленили мир своими живописными иллюзиями [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://kulturologia.ru/blogs/260817/35747/> — Дата звернення 01.10.2019.
3. Сюрреализм як модерністський напрямок мистецтва ХХ століття [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://ru.osvita.ua/vnz/reports/culture/10890/> — Дата звернення 02.10.2019.
4. Художники сюрреалисты, современные и не очень [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://figgery.com.ua/karta-sajta-vse-stat-i/hudozhniki-surrealisty/> — Дата звернення 03.10.2019.
5. Якимович А. Сюрреализм і Сальвадор Далі / Щоденник одного генія. М: Мистецтво, 1991. С.5-43.